

Nd.

134. Frumvarp

til laga um breyting á lögum nr. 36, 19. maí 1930, um vigt á sild.

Flm.: Vilmundur Jónsson.

1. gr.

1. málsgr. 1. gr. laganna orðist svo:

Hér eftir skal vega alla sild, sem seld er bræðsluverksmiðjum til vinnslu.

2. gr.

3. gr. laganna orðist svo:

Mál samkvæmt lögum þessum skal farið með sem almenn lögreglumál. Brot gegn lögnum varða sektum, 200—20000 kr.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frv. þetta var flutt á þinginu í fyrra og átti þar öruggt fylgi, en féll í neðri deild fyrir þá slysi eina, að allmargir þingmenn voru fjarstaddir, er atkvæðagreiðsla fór fram. Þarf því ekki að biðja afsökunar á, að frv. er flutt á ný, og því síður fyrir það, að síðan í fyrra hafa þau tíðindi gerzt, að eftir undangengna rannsókn hefir dómur verið felldur af konunglegum dómara til fordæmingar sildarmælingunum. Samkvæmt dómnum er nærri ógerlegt að smíða sildarmál af ákveðinni stærð, og þó að það tækist, eru þau sífelldum breytingum undirorpin, og æfinlega á þá leið, að þau vikka og stækka, jafnvel svo ört, að hversu oft sem færður er upp í þeim botninn, halda þau æfinlega áfram að vera langt of stór. Löggiltum málum er því engan veginn treystandi. Þarf hér ekki frammar vitnanna við, hvílik fásinna það er að ætla sér að komast

að nokkru sönnu um magn sildar með mælingu. Enda munu nú allir sannfærðir um þetta, sem hezt má marka af því, að engir hafa fagnað þessum dómi meira en þeir, sem hingað til hafa með mestri frekju haldið sildarmælingunum fram.

Um yfirburði sildarvoganna nægir að benda til fylgiskjalanna, sem hér fara á eftir.

Fylgiskjal I.

Keflavík 6. apríl 1932.

Herra bankastjóri Jón Baldvinsson, Reykjavík.

Út af tilmælum yðar í símtali yðar við mig í dag, um upplýsingar um sildarvigt og sildarvigtun vora á Sólbakka, leyfi ég mér að gefa þessar upplýsingar:

Á Sólbakka hefir öll sild verið vigtuð frá og með árinu 1928, en það ár var vigtin sett upp, um vorið. Vigtin, sem tekur 2 tonn, var frá norska firmanu Viig & Vraaelen og kostaði á höfn komin á Flateyri um n. kr. 1100.00 (sbr. reikning ofanefnds firma í fylgiskjölum h/f Andvara 1928).

Vigtin hefir reynzt vel og aldrei bilað, svo ég muni eftir, og hefir síðastliðin 4 ár verið vigtað á hana yfir 32000 tonn af sild og öðru hráefni, fyrir utan kol, salt o. fl. til verksmiðjunnar.

Ég álit, að engin afgreiðslutöf sé að vigtuninni á Sólbakka, enda hafa oftlega verið vigtuð yfir 40 tonn úr 3 skipum samtals á klukkutímanum, þegar sildin hefir verið tekin af þilfari og skipverjar óþreyttir.

Virðingarfyllt

H. Halldórsson.

Fylgiskjal II.

Kostir við vigtun á sild í stað mælingar.

Eftir beiðni skal ég hér með gefa óhlutdræga umsögn, út frá þeirri reynslu, sem ég hefi fengið, viðvikjandi mælingu eða vigtun sildar.

Mitt álit um málið byggir ég á reynslu sem sjómaður með norsku fiskiskipi árin 1910—1911, vinnu við norskar söltunarstöðvar fyrir stórsild, vorsild og feitsild frá 1914 til 1926, söltun á sild í tvö sumur á Siglufirði og móttöku á sild hjá Dr. Paul's sildarverksmiðju á Siglufirði árin 1927/1928 og 1929, ennfremur 1930/1931 við Sildarverksmiðju ríkisins. Ég skal strax taka það fram, að mæling á sild hefir æfinlega gefið og mun framvegis gefa tilefni til meiri eða minni ágreinings milli kaupanda og seljanda.

Ég hefi einu sinni, sem sjómaður í Noregi fyrir 20 árum síðan, fengið afhenta sildarstampa frá kaupandanum, sem áttu að vera ca. 58 ltr., en við mælingu reyndust að taka ca. 75 ltr. Slikt setur illt blóð meðal sjómanna og leiðir af sér, meir en góðu hófi gegnir, hatur og ósamlyndi milli sjómanna og kaupanda, eða þess, sem afhendir vöruna, og móttakanda. Sildarkassarnir fyrir ís-

varða sild voru sömuleiðis oft óhæfilega stórir, og orsakaði þetta tortryggni hjá sjómönnum, sem bitnaði á þeim móttakendum og kaupendum á sild, sem raunverulega höfðu rétta mælieining. Útkoman var, að þeir kaupendur, sem höfðu of stóra sildarstampa, fengu of mikla sild, og þeir, sem höfðu rétta stærð af stömpum, fengu of litla sild fyrir peninga sína. Nú á afhending á sild í Norgegi að fara fram í löggiltum hektolitrámálum bæði við sildarbræðslurnar og söltunarstöðvarnar. Öll önnur mál eru ólögleg. En ekki einu sinni hektólitramálið er það „ideelle“ við afhendingu sildar. Sjómönnum finnst, að þeir fylli vel hektólitrámalin, og móttakandanum finnst aftur á móti, að þau séu illa fyllt, og svo rís ágreiningurinn aftur.

Um reynslu mína á Íslandi hefi ég að segja:

Fyrsta rekstrarár, 1926, hafði Dr. Paul ekki sildarvigtir við verksmiðju sína, en þá þegar sá hann, að vigtir voru ákjósanlegri og strax 1927 voru keyptar 3 vigtir. Öllum kom ábyggilega saman um, að það var til stórra umbóta. Kaupandinn var viss um, að hann fékk þá sild, sem hann keypti, og sjómennirnir fengu greiðslu fyrir þá sild, sem þeir afhentu.

Af þeirri reynd um yfirburði við vigtun á sild, sem ég hafði, gat ég ekki nema verið ánægður, þegar ég vissi, að Sildarverksmiðja ríkisins ætti að hafa sildarvigtir, og eru 3 vigtir uppsettar þar. Á hverri þessari vigt er hægt að vigta sild frá 2 til 3 skipum samtímis, svo fljótt sem þau geta losað. Þar sem hvert skip getur losað 100 mál á klst., getur maður sem sagt vigtað allt að 300 málum á hverri vigt á klst. Það venjulega er þó, að aðeins 2 skip afhendi við hverja vigt, og þá er maður viss um, að afgreiðsla skipanna tefst ekki vegna vigtunar. Það er heldur ekki aukinn kostnaður við að vigta sildina, þar sem vigtarmaðurinn við hverja vigt kemur í stað skrifara við talningu mála, þegar sild er mæld, og 1 skrifari getur tæplega skrifað (talið) af fleirum en 2 skipum samtímis.

Að endingu vil ég benda á fylgjandi, sem styður mál mitt um kosti við vigtun á sild við sildarbræðslur:

Í stórum sildarförmum er sildin samanpressuð vegna þrýstings og 150 ltr. af þeirri sild vigta ca. 150 kg. eða meira. Úr smáförmum af alveg nýrri sild fer aftur á móti aðeins ca. 135—140 kg. sildar í eitt mál á 150 ltr. Ef sildin afhendist eftir máli, fær þess vegna sá háttur, sem hefir litla veiði, ca. 8% meira verð fyrir sína sild en hinn, sem hefir stóra veiði. Móttakandinn tapar samsvarendi 8% á litlu veiðinni, þar sem útkoman á oliu og mjöli, talin í kilogr., fer eingöngu eftir þeirri afhentu *vigt*. Þegar sildin afhendist eftir vigt, kemst maður þess vegna einnig hjá þessum órétti. Allir fá fyrir sildina sama verð, hvort heldur veiðin er stór eða smá.

Að síðustu vil ég segja, að af þeirri reynslu, sem ég hefi fengið um kostina við vigtun sildar, þá get ég ekki hugsað mér að breyta um aftur til gamla mátans: Mælingar á sild, með öllum þeim óþægindum, sem venjulega fylgja þar með.

Siglufirði, 7. apríl 1932.

Oscar Ottesen.